

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 47. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 28-го лютого 1939.

No. 47. Jersey City, N. J., Tuesday, February 28, 1939.

VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ ПЯТЬ ЦЕНТИ НА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союз: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA

FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗА ГОСПОДАРСЬКИЙ ЗВ'ЯЗОК З КАРПАТСЬКОЮ УКРАЇНОЮ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ. — В неділю дня 26. лютого б. р. відбулися в Філадельфії в Домі Горожан другі господарсько-кооперативні наради, скликані заходами Українського Будівельно-Позичкового Товариства. Виготовлено три реферати на тему організації життєвого забезпечення, кредитових юній і господарського положення на Рідних Землях, а зокрема в Карпатській Україні. Реферували: д-р В. Галан, д-р Л. Мишуга і д-р Л. Цегельський. Народам провів Т. Чемерис. Народи покликати до життя ініціативний комітет для збирання інформації у справі господарської співпраці Карпатської України з українською імміграцією в Америці. До комітету ввійшли: д-р Павло Дубас, Олена Штогрин, В. Кучкуда, Т. Чемерис, В. Лотоцький, д-р В. Галан, д-р Л. Мишуга. Комітет уконститувався в такий спосіб: д-р В. Галан голова, а д-р П. Дубас секретар.

ГАЙНСА УЗНАЛИ ВИНУВАТИМ.

НЮ ЙОРК. — Лава присяжних узнала ньюйорського політика, „боса“ з Таміні Голу винуватим у всіх 13 точках, які „боса“ дав Йомі окружний прокуратор Дюї. За 12 точок грозить йому найвища кара по 2 роки від точки. Разом за все грозить йому найбільша кара 25 літ. Гайнсові закидали, що він, уживаючи своїх великих політичних впливів, помагав генгстерам управляти ріжні „рекеті“. А коли поліція ловила генгстерів, Гайнс впливав на судові і поліційні влади, щоб їх випускали. Колиж траплялися вперті поліцаї, то Гайнс старався про те, щоб їх усувано, або переносувано на інше місце.

БЕРУТЬСЯ ДО СУДДІ КЕПШОВА.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Гардія зарядив спеціальне слідство над урядуванням судді Кепшова, якому прокуратор Дюї на розправі Гайнса закидав, що той був одним із тих, що викладав за суду розправи, в яких мали судити генгстерів з організації „Доч Шульда“. А мав він це робити в порозумінні з політичним „босом“ Гайнсом.

ПОПУЛЯРНІСТЬ ДЮІЯ ЗНАЧНО ЗРОСЛА.

НЮ ЙОРК. — Тепер, коли окружному прокураторові Дюї вдалося потягнути перед суду і призначити винуватим сільського політичного „боса“ Гайнса, його популярність підскочила дуже вгору. Всі подивляються його за мужність, характерність і розум, що вдалося йому зломити ту сільську систему злочину і продажності, яка закралась в Ню Йорку навіть до судових і поліційних власней та впродовж двох років роздочувала високіший лад. Тепер репутация Дюї і поставити його в наступних президентських виборах на кандидатів з боку Республіканської Партії.

РУЗВЕЛТ ЗАКЛИКАЄ РОБІТНИЧІ ГРУПИ ДО ЗГОДИ.

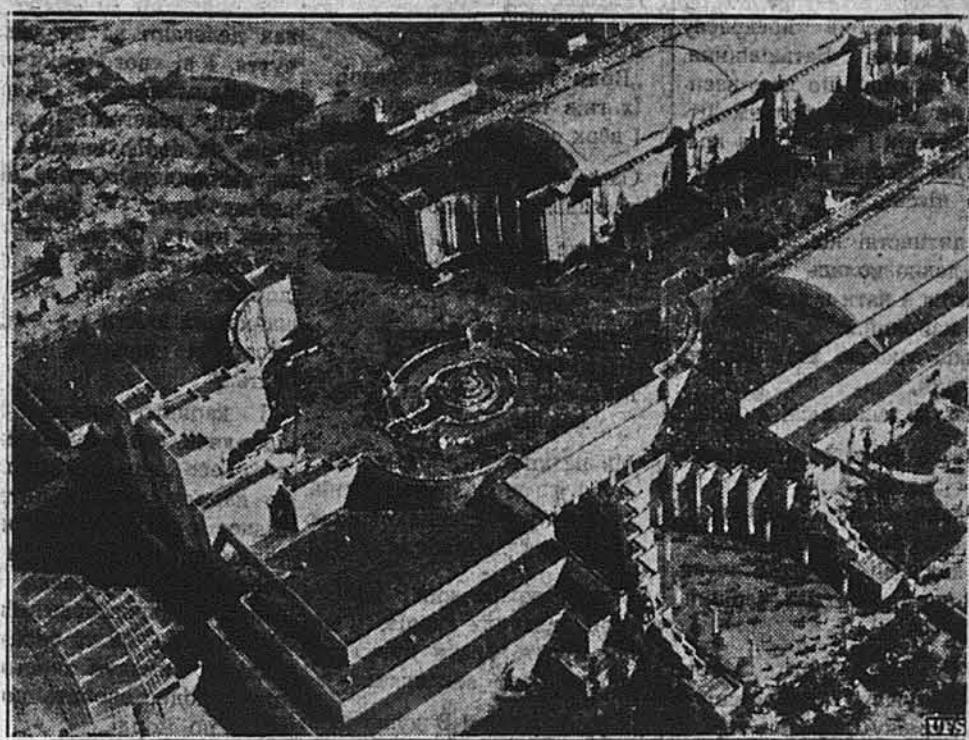
МАЯМІ. — Президент Рузвельт вислав депеші до Вільяма Гріна, президента А. Ф. П. і Джана Луїса, президента К. П. О., з проханням чимскорше прийти до порозуміння і заперестати дальшу боротьбу, яка триває в робітничих рядах. Президент говорить, що нині є печуча потреба, щоб це порозуміння досягнути. В політичних колах є таке переконання, що тепер до такого замирення прийде. Грін звелів зараз створити комітет з трьох осіб, що мають за завдання розпочати переговори з К. П. О. Але Джан Луїс покищо не збавив жадного кроку в тому напрямку.

ЗУДАРИЛИСЯ ДВА КОРАБЛІ.

НЮ ЙОРК. — Внаслідок великої мряки, що оповила східне побережжя, зустрілися недалеко берегів стейту Ню Джерзі два кораблі, внаслідок чого один з них пішов під воду. Тими кораблями були: американський тягаровий корабель „Ліліан“ і німецький корабель „Віганд“. Американський пішов під воду. 32-ох моряків з нього врятовано.

МАМА СТРУЛА СЕБЕ І ДІТЕЙ.

ПІКСКИЛ (Ню Йорк). — Ліда Вен Дусен, 37-літня жінка одного шофера, поповнила самогубство виливши отрую. Але заки померла вона дала напиться отруї також своєму малому синкові і сусідському 12-літньому хлопцеві, що був у той час в хаті. Вона сама і її синок померли, а сусідський хлопець бореться за смертю. Причиною цієї трагедії, як подала вона в листі, було це, що вона любила одного чоловіка, без якого не могла жити. Власти ствердили, що вона зпочатку думала лише собі відібрати життя. Але напившись отруї, здурила і потягла за нею в другий світ і двох невинних дітей.

ВИСТАВА В САН ФРАНЦИСКО.
Вид з літаку на виставу в Сан Франціско, що розміщена на острові й обіймає 400 акрів землі. Як виставу усунуть, острова будуть уживати як летнища.

НОВА УКРАЇНСЬКА СТАНЦІЯ У ЛЬВОВІ.

Недавно повстала у Львові українська виробня стилевих новочасних меблів „Еар“, що міститься при вул. Кор. Ліщинського 23.

Дуже широко поширене в останніх часах стосуванням зразків українського народного мистецтва в кераміці, тканинах та одязі, якимось небачено знайшло припинення в дереві. Правда, досить поширений тепер виріб гудуль-го стислів, топірців і т. і., але великих речей у дереві на більшу скалю досі не було. Цю прогалину старається саме виповнити загада виробня, що винуватим на ринок новочасні, стилеві меблі із зразками українського народного мистецтва.

Мистецтві українські меблі повинні знайти дорогу не тільки до приватних домів, але також до бюр наших центральних установ та всяких інших станиць. Замість купувати наші культури міську гандиту, заступаймо її високоартістичними рідними виробами!

СПІР ДВОХ ЧАСОПИСІВ.

Між англійськими щоденниками „Дейлі Експресом“ та „Дейлі Телеграфом“ виринув оригінальний спір, а саме, який часопис має найбільший у світі наклад. Оба щоденники обстоюють, що найвищий наклад досягнуто їх видавництва. „Дейлі Експрес“ заявив, що його наклад становить 250 фунтів, якщо „Дейлі Геральд“ докаже, що його пересічний наклад доходить до 2,478,843 примірників, як у нього.

ЩЕ ОДИН „МАЗЕПА“

Польське Радіо надало оперу Мінхаймера „Мазепа“, скомпановану на основі трагедії Ю. Словацького.

ЗА ЗНЕВАГУ ЖИДИВСЬКОЇ РЕЛІГІЇ.

У Грудзьондзі відбувся процес проти рсівника Віктора Анджеєвського, який до календарика „Самооборони“ нарисовував образок. Напроти рисунка веде талмуд. Проти цього веде талмуд. Процес за зневагу жидівської релігії. Як знавці перед судом І. інстанції зізнавали: кс. прелат Тшецяк, рабін, проф. У. Я. П. д-р Мойсей Шор. Крім того суд вислухав опінію декана теологічного відділу У. Я. П. у Варшаві. У висліді розправи окружний суд засудив Анджеєвського на тиждень арешту.

ПОХОРОННИЙ ЗЛОДІЙ.

Торонто́вська поліція намагалася зловити „похоронного злодія“, котрий набув свій титул тим, що отрубав діти в часі, коли власники беруть участь в похороні. Цей таємничий вломник слідити у щоденниках за оповіщеннями про смерть в родині, і як тільки похорон вирушить з дому, він добувається до хати, часто не зачиненої, і ограбує з грошей і дорогостіностей.

УСЕ ВЖЕ БУЛО.

Вже у 1854. р. один англійський лікар Стенваг придумав підчас зарази холери в Лондоні маску, що мала хоронити його та інших лікарів у шпиталі перед бациллами. Він наповнив маску „вуглевим порошком“. Газова маска введена підчас останньої війни тільки вдосконалила давній винахід.

АРЕШТУВАННЯ НА ВОЛИНІ.

Арештували в селі Вільгори, рівнянського повіту, Павла Цинка, секретаря „Просвітнянської Хати“. Причини арештування невідомі.

ПОЧАЛИ „ЧИСТКУ“ РЕЛІГІЙНИКІВ.

Міністер громадського добробуту й муніципальних справ, Ерик Крос, рішив почати „чистку“ релігійних реєстрів у цілій провінції, щоб тим способом очистити їх із паразитів, які кривдять не тільки провінцію, податковців але й дійсно заслуговуючих на реліф людей. Розгін на чистку дає місто Оттава, яка на свою власну руку перевела таке пересліяння людей на допомозі, наслідком чого в 1938 р. заощадило 437,000 доларів. Доходження в Оттаві виявили, що багато осіб на реліф мали добрі доходи з критих джерел; інші мали заховані готівки, а ще інші реліфні домоготи обертали на закупку радій, машин до прання, дзвіч чи біжутерії. В біжучій чистці кожний, що побирає допомогу, буде мусити перейти через пробне решето.

ВОВКИ РОЗДЕРЛИ ДІВЧИНУ.

В лісах коло Усті, пов. Дісна тічна вовків напала на 11-літню дівчинку, яка вертала зі школи та роздерла її. Населення домагається, щоб органи влади перевели об'яву.

ПЕРЕДІСТОРИЧНИЙ ЧОЛОВІК.

Гомляндський часопис повідомляє, що в китайській провінції Чукотчен віднайшли в одній печері останки сімх передісторичних людей. Учені стверджують, що кістки старші, ніж з епохи сім-антропідів, отже мають більш як 100,000 років. Тип тих кісток відповідає передісторичним біскам американським індіанцям, отже це могли бути перші індіанці, що шукали собі тут домівок. Були це перші зразки таких людей, знайдених в Азії.

ЗРАЗОК КАР, СПАДАЮЧИХ НА УКРАЇНСЬКИХ СВЯЩЕНИКІВ

ЛЬВІВ. — Польська влада постійно карає українських священиків, і то як грошевими гривнями так і тюремю. Українська преса повна новинок про такі присуди. „Діло“ з 9. лютого б. р. подає, що золочівський суд покарав о. Щирбу, пароха Жукова на гривню разом коштами в сумі 490.50 золотих. І то за „зневагу польського урядовця“. Коли податковий урядовець хотів здерти з о. Щирби ще якийсь додатковий комунальний додаток то о. Щирба заявив: „Можете собі все забрати, коли у вас все інше“. О. Щирба обстоював, що йому прислугоє право до податкових полекш. Екзекутор зізнав у суді, що о. Щирба обстоював: „Дурне панство, меди видає таке дурне устава“. Суд дав віру екзекуторові. Та сама польська влада покарала о. Щирбу недавно гривню в сумі 186 золотих за те, що він вивисив на церковних воротах прапор у національних кольорах.

ВИХОДИТЬ, ЩО ТЕН. ПРХАЛА УРЯДУЄ.

ХУСТ. — Подають, що в засіданні ради міністрів Карпатської України, яке відбулося дня 5. лютого б. р., взяв участь генерал Прхала як міністер комунікації та шляхів.

ПОЛЬЩА Й МУСОЛІНІ.

ВАРШАВА. — Польська Агенція Телеграфічна подає, що італійський прем'єр Мусоліні дав інтерв'ю кореспондентові „Газети Польської“, в якому виразив подив до польського народу і його боротьби за незалежність Польщі. Він також сказав, що Польща займає тепер належне становище між великими державами, до якого має право через своє географічне положення і свою історичну традицію. Мусоліні ще підкреслив, що Італія любить Польщу і те, що обидві держави мають одні й ті самі ідеї. А що й є ще гармонія щодо політичних інтересів, то приязнь між Італією і Польщею є запевнена.

ВИТАЮТЬ ГРИМКО ЧЯНА.

ВАРШАВА. — Уся польська преса, уряд, місто й населення аж захопляться від радости, що витайють у себе італійського міністра справ закордонних Чяна. Приняття перемінилося у величезну маніфестацію польсько-італійської приязні. Чяна удекоровано найвищим державним відзначенням. Витайючи Чяна польський міністер справ закордонних Бек підкреслив, що „Чяно, знайшовся в Польщі між щирими приятелями-Італією“.

ХАЙ ЖИВЕ МУСОЛІНІ, ПРОЧ З ГІТЛЕРОМ.

ВАРШАВА. — Ось такими словами витайтовпа польських демонстрантів Чяна, коли переїздив вулицями міста.

ПЕРЕПРОСИЛИ НІМЕЧЧИНУ.

БЕРЛІН. — Польський уряд просив вибачення за те, що польські студенти поводилися швидко в амбасаді в Варшаві. Подано, що студенти були виведені з рівноваги, і то головню тим, що в Данцігу німецькі студенти вивисили в каварні напис „полякам і псам вступ зборонений“.

НАПАВНЕННЯ ЗМАГАЄТЬСЯ.

ВАРШАВА. — Протинімецької демонстрації продовжуються. Демонстранти домагаються, щоб Польща вислала військо до Данцігу. З Данцігу доносять, що там дали побивають польських студентів і викидають їх зі шкіл, особливо з політехніки.

ДОВКОЛА ВИБОРУ ПАПИ.

БЕРЛІН. — З Риму доносять, що між кардиналами є ще далі сентимент за те, щоб тим разом вибрати папою не-італійця. Між кандидатами займає поважне місце кардинал Гьонд з Польщі. Поширюють вісти, що якщо він не зістане вибраним папою, то певно зістане секретарем стану.

„ПАЛЕСТИНА“.

ЛОНДОН. — Під такою назвою готова незабаром зродитися нова арабська держава, в якій жида, що мешкають в Палестині становилиб меншину. Таким чином Англія хотілаб позбутися свого мандату над Палестиною, яка нааніс їх повно клопоту, як через жидів так і арабів, яких їй погодити. Жиди є проти цього. Кажуть, що їх Англія „зрадила“.

ЛИТВА БУДУЄ СВОЮ ПРИСТАНЬ.

КОВНО. — Литва рахується з тим, що може прийти до того, що вона не буде господарем у Клайпеді, теперішній її єдинокій пристані. І тому взялася будувати свою власну пристань Швенту, що була досі звичайною рибачкою оселею. З того виходить, що вона поступає в подібний спосіб як Польща, що боючись втратити цілковито Гданськ, взялася розбудовувати свою пристань Гдиню.

НЕДІЛЯ 18. ЧЕРВНЯ 1939. РОКУ ВЖЕ ЗА ПЛЕЧИМА! А КІЛЬКИ ТО ПРАЦІ ШЕ ТРЕБА СПОВНИТИ, ЩОБ ВСЕ ПРИГОТОВИТИ ДО УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ НА СВІТОВІЙ ВИСТАВІ В НЮ ЙОРКУ.

ХТО СПРАВДІ ХОЧЕ ЦЬОГО УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ, ХАЙ ВИСИЛАЄ СВОІ ДАРИ НА АДРЕСУ:

UKRAINIAN AMERICAN EXPOSITION ASSOCIATION
P. O. Box 1014, Church Street Annex, New York, N. Y.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Початковий чек три центи		Three cents a copy	
На рік	\$6.00	One year	\$6.00
На пів року	\$3.25	Six months	\$3.25
На три місяці	\$1.75	Three months	\$1.75
Число в п'ятиці (з англійською частю):		Friday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	\$2.00	One year	\$2.00
На пів року	\$1.25	Six months	\$1.25
В Джерсі Сіті і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	\$9.00	One year	\$9.00
На пів року	\$4.75	Six months	\$4.75
На три місяці	\$2.50	Three months	\$2.50

В Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси виставляється 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЯК ВІДСВЯТКУВАТИ?

Хочемо зрости в ще більшу силу. Хочемо мати нові кадри нових ідейних робітників в Америці. І хочемо в ті важливі хвили, які переживаємо, виявити на кожному полі повноту нашої енергії й нашого запалу. А як так, то й мусимо подбати за скріплення У. Н. Союзу, щоб він став ще сильнішим: числом, мораллю й ідеєю.

Ось це є певно в думках наших союзників і тих усіх, що бажають добра українській іміграції й українському народові взагалі. Ті думки особливо насуваються нам тоді, коли згадуємо за 45-ліття У. Н. Союзу. Бо хоч У. Н. Союз в цьому ювілейному році не поставив до нашого загалу ніяких спеціальних домагань, то такі не можемо позбутись того, щоб якийсь не відсвяткувати того 45-ліття. А що так, то для прикладу наведемо уривок з листа, якого надіслав до головної канцелярії У. Н. Союзу п. Петро Кізел, секретар від. 292 У. Н. Союзу в Дітроїті. Він пише так:

„Цього року припадає 30-ліття існування нашого відділу. Хочемо пошанувати як слід це 30-ліття, і хочемо це зробити працею в користь нашої організації. Ми є тої думки, що найкраще пошануємо цей ювілей тим, що приєднаємо до У. Н. Союзу 30 нових членів. А що цього року ціла наша організація обходить 45-ліття свого існування, то хочемо й ту велику подію гідно звеличити. І то звеличити в такий спосіб, щоб приєднати для У. Н. Союзу 45 членів. Очевидно, що ми будемо старатись дістати на протязі цього року таки цілих 100 членів, але 75 членів то таки мусимо дістати: 30 членів з нагоди 30-літнього ювілею нашого відділу, а 45 членів зприводу 45-ліття У. Н. Союзу. На початок посилаємо 10 аплікацій молодих членів”.

Ось так підходять наші люди до справ: просто, ясно, розумно й ідейно. Без шуму, гуку і стуку. Без великих слів, а за те з ділами. Ось в тім і є загадка цілого У. Н. Союзу. Він завжди мав таких людей, що йому віддавали свій труд і своє серце. Він їх має і тепер. Всюди, по різних закутках, знаходяться наші добрі люди, що не зважаючи на тяжкі часи й інші лихоліття, таки відчувують потребу прислужитись тому, що наша імміграція збудувала своїми найкращими силами, і що є частиною нашого власного „Я”.

Працювати для У. Н. Союзу — це є почесть. А терпіти через нього й для його користі — це є слава. Кожне гірке слово, яке приходить не раз витерпіти тим, що стають в обороні нашої організації й її ідеї, іде їм на рахунок їхньої ідейної праці. А хто це розуміє і відчуває, а ми певні, що таких є багато в Америці, хай постунає тепер у подібний спосіб, як поступили союзники з 292 відділу. Хай їхній добрий почин стане нам усім заохотою до такої самої праці.

Олесь, співець боротьби за кращу долю України

В січні місяці українська колонія в Празі святкувала 60-річний ювілей видатного поета старшої генерації Олександра Олесь.

Олександр Кандиба (таке є справжнє прізвище) народився р. 1878 на Харківщині. Прожив свої дитячі і молоді роки на межі старої Гетьманщини і Слобожанщини, серед широких степів України. В дитинстві часто вітався у степ і полював прекрасну природу своєї Батьківщини. Тому й не диво, що поет називає себе „Рідним братом вітру; простору і трав”. Ця краса рідної країни надхнула його до пісень.

„В дитинстві ще... давно,
давно колись
Я вибіг з хати в день
майовий...
Шумів травою степ шовковий,
Сміявся день, пісні лились...
Весь божий світ сміявся,
радів...
Раділо сонце, ниви, луки...
І я не винні щастя-мукі,
І задзвеніли в серці звуки,
І розітнувся мій перший спів”...

Це було в р. 1904. З того часу ось уже 35 років оспівує поет Україну, яку так гарячо кохає...

„Для всіх ти бідна і нещасна,
Моя Україна прекрасна,
Пісень, волі сторона”...

Але не тільки про красу рідного краю співає поет. Ні, він боліє душою, що Україна в неволі, і хоче співати так, щоб визволити її „Самсона” в кайданах... А для цього треба: „Не слів мені, а стріл крилатих, вогняних! Я хочу вам про рідний край казати”... пише поет. Він знає, що Україна:

„Як вулкан згаслий, але
чую я,
Що в душі твоєї прекрасній,
море ще вогняне...
Вірю я, що обороне ще
Сам себе мій край...”

Олесь, це співець боротьби за кращу долю України:
„О, мій велитино-Самсоне,
пуга розривай!”...

І поет кличе свій нарід до боротьби не словами, а мечем. І його слово теж стає мечем: „О слово будь мечем моїм”.

Наш нарід це здебільше селяни, тому поет кличе їх:

„Тихо з повіток плуги
витагайте,
Куйте в провалах мечі...
Вище ж прапор ясний!
Більше віри в борні!”...

Поет хоче, щоб у боротьбі за кращу долю Батьківщини став весь нарід, тільки тоді буде перемога...

„О всі гуртом! В єднанні
— сила,
В єднанні успіх перемог,
Бо ріст — всіх надій
могила,
Пустеля сіра без дорог”...

І поет бачить як:

„Мають знамена і бється
юнацтво,
Крови потоки ллють”...
„Вони гроза, вони герої,
Іх гнів героями зробив
І верх за ними буде в бою”...

Олесь вірить у сміливість і витривалість в боротьбі:

„Ми не киємо зброї своєї:
Наше військо, сміється
бючись,
Наше військо вмирає
сміючись...
Ми не киємо боротись за
волю...”

Ми не киємо зброї своєї...
Дужі в нас і бажання і гнів.
Ми здобудемо землю і волю
І загоїмо рани віків”...

Нарід український має в історії великих героїв, і молоді мусить брати приклад з батьків. Поет закликає:

„В руки зброю! В душу гнів!
В серце сміливість батьків”...

І ось сини України пішли знову в бій... Тепер вже останній до перемоги...

Олесь співець:
„Потоки, потоки шумлять
та гудуть,
Сини України ідуть та ідуть,
Як хвилі, позлочені сонцем,
Шумлять і гойдаються їх
прапори...”

Уже піднімається
„Дух України! Орел!
Дух вільний, смілий і високій”...

Поет вже бачить вільну Україну. І бажає їй безконежно щастя:

„Живи, Україно, живи для
краси,
Для сили, для правди, для
волі!...
Шуми Україно, як рідні ліси,
Як вітер в широкому полі”...

Поет у свій шістдесятічний ювілей дочекався своїх мрій. Повстала Україна, — в Карпатах. Хоч не Велика, але вже близьиться час, що повстане й Велика Україна, незалежна й вільна на всіх своїх теренах...

Марія Омельченкова,
Прага.

„Вірний і відданий...” (З його римського щоденника).

Вчора я слухав радіо з Бундашту.

Карпаторусский спікер, що говорив московською мовою, домішуючи час від часу українські слова, щоб показати, мабуть, своє справжнє походження, переказував промову якогось мадярського міністра (здається Імреді, не розібрав як слід) до якоїсь „карпаторуської” делегації з приєднання до Мадярщини земель.

Мадярський міністр дякував делегації за виявлені почуття, і зі свого боку уважав потрібним сказати „карпаторуській” делегації щось приємне, як цього вимагає світова ввічливість. Отже він їй сказав так: — „Карпаторуський народ, що прожив із нами стільки століть, має багато добрих якостей, але його найкраща якість — це його незломна вірність і відданість...”

І карпаторусский спікер, доводячи свою приналежність до цього „вірного й відданого” народу, уважав потрібним піднести вище свій голос, щоб таким чином висловити своє зворушення ласкавим призначенням мадярського міністра. Цілком так, як та собака, що радісно вимахує хвостом, коли господар зволить погладити її по морді...

„Вірний і відданий”...

Що й казати, — прекрасні прикмети. Але тільки тоді, коли вони виявляються в лоні власної нації, на користь і добро власного народу. „Вірність і відданість” чужому народові, що гнобить твій власний, видається очевидячки провідником панівної нації до дачного прикметою, але в очах представників нації поневоленої набирають вони справжнього свого вигляду, себто вигляду: зради і сервілізму. Говорити представникам чужого народу, що його найкраща прикмета — його „вірність і відданість”, значить зводити його до... собаки чого ступня, значить ставити до нього з погордою й прізирством.

І певно, що ті люди, що їх бачив перед собою мадярський міністр на ніщо інше не заслужували, як на погорду і на прізирство, але ланові міністри не треба було знати узагальнювати: адже вже й сліпомо видно, що український нарід на всіх територіях, де його поневолено, давно вже позбувся цієї „найкращої прикмети” — вірності й відданості чужим гнобителям, а хоче вірно й віддано служити тільки власному

народові; власним національним ідеалам. Колись і на Наддніпрянській Україні був в моді вираз про „самоотверженіх малоросів”, — але тепер цю породу можна знайти хіба тільки на еміграції, та і тут багатьох малоросів, коли їх назвати „самоотверженими” вже заливає краска сорому...

Щож до „вірності й відданості” „карпаторуського народу”, то дуже скоро, бо вже 12 лютого одержить п. мадярський міністр красномовну відповідь з перших соймових виборів збудженого національно населення Карпатської України. Нема ніяких сумнівів, що воно скаже раз на завжди, що хоче „вірно й віддано” служити тільки власній Великій Нації, що на всіх просторах земної кулі закладає підвалини величній Українській Соборній Державі.

Евген Онанський, Рим.

ЗДЕМОЛЮВАЛИ УКРАЇНСЬКУ КООПЕРАТИВНУ ДОМІВКУ „ОРЛІВ” І ЧИТАЛЬНЮ „ПРОСВІТИ”

(Надіслане листом з краю).

Дня 19 січня ц. р., себто на свято Богоявлення, вечором (коло 9 г.) напала на село Кудинівці, збориського повіту, ватага з 20—30 людей. До села підїхали підводами, які в часі нападу чекали під селом. Всі напасники були у військових плащах і шапках, мали кріси, деякі і наплечники. Вони насочили на дім мішечкового сотрудника, в якому є кооперативна крамниця, товариство „Орли” та бібліотека читальні „Просвіти”. Вибіли вікна, дісталися крізь них до середини та знищили улагодження домівки „Орлів” і бібліотеку читальні, при чому підтерті книжки викидали крізь вікно на дорогу. Потім розбили фронтіві двері та вдерлися до крамниці. Порубали там ляду, шафи, столову вагу, поскидали на середину сіль, мило, бочку сира, цукор і зілляли все чорнилом. Заборили електричні батарейки, жарівки, тютюн, солонину, сок. Все те тяглося яких 20 хвилин, бо тимчасом ударив хтось у дзвін і побудив людей. Це стрівожило бандитів. Втіваючи вони важко побігли Кипріяна Наконечного, Адама Шопруна і Юлію Наконечну. На місці нападу грабіжники залишили відоманий приклад кріса, два крісові набой і один револьверовий. Шкоди зробили на півтори тисячки злотих. Перед самим нападом бандити побили Теодора Петришина, на якого насочили на вулиці.

Українські установи в краю і на еміграції повинні допомогти кудинівчанам відновити знищену домівку і читальню.

Український весільний обряд у бойківщині
написав Остап Мисевич.
3 партитурою
60 ц.

Українське весілля на лемківщині
написав Іван Бугера.
3 ілюстраціями
40 ц.

Замовляйте в книгарні „Свободи”:

„Свобода”
P. O. Box 346
Jersey City, N. J.

Чужі назви в Карпатах

Неодного певно, коли мандрував по Карпатах, зацікавило, що стрічає там якісь дивні назви деяких гір або осель. Звідкиж узялися ті назви в наших українських Карпатах. Це назви румунського походження. Крім того за посередництвом румунської мови попались і назви латинські та грецькі.

Так напр. у Карпатських горах середуща частина їх називається Бескидами, від грецького слова „боско” латинського „пасско” а наше „пасу”. В тім же значінні наші бойки співають: „Бескиде зелений, в три ряди саджений”. Крім того є зворот „гнати віви на бескидування”, себто на карпатській більшій полонині, які одержали цю назву від латинського слова „плянус”.

В середущій частині Бескиду починається гора Зелемін (Зелеманьки). Назва „Зелемін” це зіпсоване мадярською мовою славянське слово „сліма”, по польськи „сільме”, латинське „кульмен”, „трабе”. Цеж слово під румунським впливом перетворилося на „шеломан”, як це читаємо у „Слові о полку Ігоря”, в значінні „гора”. Згадане слово повторюється у назві села Шоломия, бобрецького повіту.

Слово „кормчий” перемінило мадяри на „керманіюш”, від чого вийшло верховинське „керманія”. Наші верховинці переробили латинське слово „трабе” на „дараба” (німці кажуть „Трабункель”).

Верховинці, що сусідують із мадярами, вживають мадярського слова „теметів”, замість „цвинтар” (та оба ці слова „цеметеріум”), а „біров” замість українського вїт (та це останнє походить від німецького „Фогт”, перекрученого з латинського „адвокатус”).

Західна частина Карпатських гір називається Татрами — назва походить від латинського слова „тетер” — чорний. Цю назву одержали згадані гори завдяки своїм каменистим і безлісним верхам. Такі ж гори у східній частині Бескидів називаються Чорногорою. Сюди по своему корені належить назва „Товтри”, каменистий кряж на ріці Сереті в галицькій Поділлі, що тягнуться на південь від Скалата. В кіцманській повіті на Буковині є теж село Товтри.

Назва міста Жидачева є румунського походження. Подібно тому, як слово „юдеус” у румунській мові, звучить в українській мові „жид”, так само в давнішій назві міста Жидачева скривається латинське слово „юдекс”. Жидачів був судовим містом для живучих тут румунських колоністів. В початках, як Жидачів основано, був укріплений земляними валами і ще досі з правого боку є земляні укріплення.

Підчас правління мадярських королів у Галицькій Князівстві та після прогнання мадярів українськими князями перебували тут мадярські губернатори, які за українських так і за польських часів.

У середущім Бескиді у джерел ріки Стрия є камінисті й безлісні верхи, звані Атарі. Ця назва походить від латинського слова „атер” — чорний. Назва гори Аршиця, що є в Бескиді (в Долинщині) походить від грецького слова „арсіс” — верх.

Можливо.

— То ви маєте мене за останнього дурня?

— Ні, але дуже можливо, що помилюсь.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРІЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(15)

Цар вислухав всеночно. Цілий ряд саний заповнив Кремль. Бояри беруть великого государя під руки; він одій в собореву шубу, без покряття, з вишиваннями, штучно зробленими після всхідних візирів на локтєвій шкірі, на голові у царя острокінчатая шапка. Величезні і широчезні сани поділені на два відділи; на заднім, вивисненім, сидіє цар-государ, побіч нього хрещений цар казанський, на переді нижче, сидять два бояри. Сани запряжені четвернею, але не рядом, іно гусаком; на кожному коні сидить візник першом, з у переднього візника бич довший від нього самого. По боках саний ідуть „окольнічі”. За царем наступать бояри з ради і сусідства, пишавшись дорожніми ми футрами на своїх шубах, з великими викладаними ковчугами, та обкладами шапок з золотеними срібними вишиваннями, виблагівістю матерій на покриваннях шуб, різноцвітністю килимів на своїх санях і дородливістю своїх коней. Князь Дмитрій Іванович Вишневецький, запрошений царем на царську забаву, їхав в одних санях з князем Андрієм Михайловичем Курбським; цілу дорогу вони розмовляли про це, як би то наклонити царя, щоби вислав велике військо на кримського хана і сам йому проводив.

Ось приїхали. Бояри ведуть царя під руки по сходах до рєвального двору в селі Тайнинським; перейшовши великі теплі сніг, цар входить до кімнати ідальної. Там були столи,

накриті гарними скатертями, на столах покладені тарелі, ножі, ложки, більші кусні хліба, до столів присунені лавки, застелені килимками, а для царя уставлений окремо маленький столик, викладений перломаточними кусниками; перед столиком крісло з позолоченим поручем, а над кріслом ряд образів в гарних рамах. Цар помовився перед образами, перейшов через ідально до другої кімнати; там палилося в печі, і там цар також наперед помовився, потім сів коло печі, а бояри стояли довкола нього; перейшло кілька минут, цар, посидівши коло печі, встав, взяв свою палицю, що її віддав був окольничому, та перейшов до третьої кімнати, де було його царське ложе, опісля до четвертої, призначеної для дворян, котрі мусили спати побіч царя, як йому пришлося ночувати в Тайнинським. З цієї четвертої кімнати були двері на ганок під дахом, де відбувалися бої з звірми для царської забави. На ганку стояло лише одинокє крісло для царя.

Іван Іванович не був тоді у веселій настрою. Все, що чув і замітив недавно, злягло йому серце; він відчував, що

довкола нього щось задумується, підозрівав, що його хочуть підійти, старатись примусити зробити це, чого він не бажав би, а чого бажав другі; цар лютився. Йому приходило на гадку, що цю забавою заговорники хочуть покористуватись, щоби підмовити його на війну з Кримом. Ще не було коли Іванович Вишневецький увільнявся тій боязливості на отверту боротьбу з видуманими беззачестностями. Покищо все обмежалося ще лише на примхи самоволі.

— Алекіно! — сказав цар до Адашева, увійши на крісло, уставленим на ганку. — Хочемо йти в похід з великим військом на війну.

— Най Бог тебе благословить! — сказав Адашев, до сить зачудований цю несподіванкою. — Ми всі їдемо з тобою і будемо битися проти ворогів святого хреста до останньої каплі своєї крові, не жалуючи своїх голів. А куди ти думаєш? Проти татар?

— Ні, проти ливонських німців. Ви, мої добрі, мої вірні бояри так мужно билися з німцями, що мені вже ніяк не хочеться покидати ливонської землі, не підвівши її цілої під нашу державу. А бісурман

кримський не страшний; він шле нам своє посольство і вже випустив наш полон. Ми пристанемо на мир з кримським ханом після нашої волі, а самі їдемо на німців. Ось і другі бояри на раді також говорили, щоби йти нам війною на ливонських німців. І прибувши князь Дмитрій Іванович Вишневецький най з своїми козаками їде з нами також на ливонських німців! Козаки наділені від нас платнею.

— Твоя воля, государю, — сказав Адашев, — ми ще не знаємо, з чим приїде ханський посол; а хоч хан і скаже, що визволить цілий полон, то цьому не можна вірити, бо бісурмен збреше христіянинові. Німці, государю, побіжені силою твого царського величства; коли би тепер їх помилувати, дати їм мир, то вони віддадуть нам Юрєв і Ругодев та інші городи, заняті нашим військом.

— А коли ми їх не помилуємо, — сказав лукаво засміявшись цар — то вони нам віддадуть і Коляван і Ригу, і майже всі німецькі городи завоюємо. Ну, але що на це скаже князь Курбський?

(Дальше буде)

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ТРЕБА ЧИТАТИ РІЖНІ ГАЗЕТИ.

Славний астроном Галілей сказав так: Чому ми, котрі так любимося зірками мали би боятися ночі?

Від якогось часу провадиться дискусія на тему „Чи читати нам польські газети?“

„Свободі“ належить призначати за відступлення сторінок на цю дискусію, бо в дискусії люди виробляють свій світогляд.

Так роблять різні часописи, наприклад саме тепер одна польська газета веде дискусію на тему „Який мав би бути кращий устрій для польської держави?“ А одна карпатська газета дозволяє на дискусію „Чи треба нам нового календаря, чи держатися старого“. Кожний виражає на папір свої думки, а папір звичайно все видержить!

У нашій дискусії, більшість є за те, щоби українці польських газет не читали, бо польки наші вороги. Так, поляки є наші вороги. Але як нам добре пізнати ворога, коли ми його цілого не проаналізуємо. Возьмім на приклад жидів. Знаємо, що Гітлер є великий жидівський ворог. Супроти цього, жиди повинні закинути німецьку мову і німецьку газету. Але чи так є? Чим Гітлер їх більше переслідує, тим більше вони слідять за ним. І тим ревніше заглядають до німецької преси, щоб пізнати добре німецькі пляни та краще знати, як стати в своїй обороні. В нас, українців так нема. Кожний думає, що ворога треба тільки ворочком по голові, але не думає про те, що ворог може бути на це приготований. Чи ворог приготований, це нас не турбує, бо над тим повинен думати редактор і сказати, що робити.

Знаємо, що кожна газета має якийсь політичний напрям, якусь свою ціль. Навіть українські газети між собою ворогують і одна одній доказує, що її напрям кращий. Коли читаємо тільки один часопис, тоді сліпо виконуємо волю даної газети, а своєї власної opinii не можемо собі виробити. Та чим більше в хаті вікон, тим стає видніше в хаті. Хто крім своїх ще читає чужі газети і книжки, той краще може дивитись на світ.

Ті, що є проти читання чужих газет, не розуміють американської конституції й далеко не видять. Ми повинні читати різні газети, бо чим більше будемо читати, тим більше будемо знати і не будемо погноєм чужих народів.

Михайло Люлька, секр. 401 від. У. Н. С.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

С. Г., Філадельфія, Па. — В звіті за коляди на Карпатську Україну з Філадельфії додали: Тов. Ольги Басараб, від. 46 С. У. А. зложило з коляди \$10 на Карпатську Україну, гроші передано комітетові в Філадельфії.

А. Б., Бруклін, Н. Й. — В збірці на святі Лесі Українки додали: С. Глушко \$1.

ЗБОРИ ВІДЦІПІВ У. Н. СОЮЗУ

МАРИНЕРСВІЛ, ПА. Місячний мітинг Бр. св. О. Николая, від. 78, відбувся 5 березня, в галі церковній, як усе буває, по Св. Божій. Кожний член має заплатити місячне. Уряд за нікого не посилав. Най ніхто не думав собі: „Я маю один місяць, то нехай чекають далі!“ Тепер на річ мітингу був вибраний касиром Михайло Клепчик, але він зрезигнував за свого уряду. На припорушення нашого президента вибрано Стефана Кішко касиром нашого 78. відділу на 1939 рік. — Олександра Паламар, пр.; Стефана Кішко, кас.; Михайло Шетняк, секр.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Молода українка кінчить Каледж.

Молода українка з Нью Йорку, панна Марія Шуст, донька Ольги і Миколи Шуст, члениця Тов. „Дністер“, від. 361 У. Н. Союзу, покінчила тепер студії в Гунтер Каледжі й одержала ступінь „бachelor of arts“. Студії покінчила вона з великою похвалою й одержала тепер ступінь учительки американських шкіл.

Предмети її студії були: біологія і природничі науки. Тепер вона доповнюватиме свої студії на Колумбійським університеті, й працюватиме до досягнення ступня „master of arts“.

Панна Марія Шуст є свідомою україночку. Вона скінчила також українську школу. Крім тов. „Дністер“, вона ще належить до інших молодечих українських організацій, між ними „Українієн Сивик Сентер“ і „Американ Українієн Юніверситі Вімен“. Слова не встиг передати тої вітхи і радості, яку мають тепер родичі Марії, дідавши до того, що їх донька укінчила вищі школи і набула вищу освіту. Вдячна своїм родичам Марія рішила не опускати рідної української суспільності й буде далі працювати в українських інституціях на добро рідної суспільності й українського народу.

П. Кучма.

ІОНГСТАВН, О.

Святочний концерт.

В неділю 5. лютого ц. р. заходами місцевого відділу Союзу Українок ч. 11 і відділу 348 У. Н. С., другий раз з ряду влаштовано в нас у великій сали при 525 Райен евні святочний концерт, в честь замученої поляками української героїні Ольги з Левицьких Басараб. Зараз по Службі Божій в полудні відправив місцевий парох о. І. Забава в укр. гр. церкві св. Тройці папаху, в якій взяли участь обидва жіночі відділи в синьо-жовтих шапках. О. Забава підчас папахиди виголосив прикладну проповідь.

По полудні почався святочний концерт, який відкрила президентка Марія Розоміло-Періг й пояснила ціль свята. На сцені видніли два образи Ольги Басараб. Один з її молодечого віку, а другий з того часу, коли її замордовано.

Першу точку концерту виконав жіночий хор відспіванням гимну Союзу Українок. В другій точці о. Забава виголосив вступне слово та розказав про героїну смерть Ольги Басараб й про інших героїв, що віддали своє життя за український нарід. Публіка нагородила його рясними оплесками. В третій точці виступив хор укр. гр. кат. церкви „Боян“ під проводом п. Когута й відспівав кілька пісень, за які публіка нагородила його рясними оплесками. Деклямацію виголосила школярка української школи, Ольга Смеричанська, за що теж дістала рясні оплески. Головний реферат виголосила місто-

предсідниця У. Н. Союзу, пані Марія Малевиц з Пітсбургу. Бесідниця в своїй промові згадувала життя і мученичу смерть Ольги Басараб. Промова припала публіці дуже до вподоби. П. Періг закликала до збірки на політичних в'язнів, Карпатську Україну і Рідну Школу.

По збірці знов виступив хор Боян і гарно відспівав кілька пісень, за що одержав рясні оплески. Деклямацію виголосив Осип Венгжин. Реферат до молоді в англійській мові виголосила організаторка МУН, панна К. Юростовська. Реферат нагороджено оплесками. Сольо співала учениця рідної школи, Марія Яворська; забрав слово предсідник 37 від. ОДВУ п. І. Доровський. Ще одну деклямацію виголосила з чуттям Ольга Смеричанська. Публіка нагороджувала усіх рясними оплесками. Також виступав ще раз хор Боян і виконав ряд пісень. Предсідниця свята подякувала присутнім за участь і національним гимном закінчено свято.

Збірка принесла \$31.50, з відзначок \$12. Вислано по відтягненню розходів через Об'єднання \$27.30 на Карпатську Україну, політичних в'язнів і Рідну Школу. Зложили: Й. Шульц \$5; по \$1: о. І. Забава, Марія Малевиц, Марія Періг, Д. Темник, Марія Юростовська, п. Шульц; по 50 ц.: Й. Венгжин, п. Войтович, п. Бурій, п. Машак, І. Гармич, п. Шевчишин, п. Іванчак, І. Доровський, І. Павловський, А. Когут, І. Дубас, Т. Періг, С. Ворожбит, В. Дубас, Т. Була, І. Кравець; по 25 ц.: М. Терлецька, А. Баранич, п. Фронс, п. Олійник, п. Бак, п. Стахура, А. Соевич, п. Марунчак, п. Лашак, п. Тиц, п. Петрик, п. Маркевич, п. Яким, Т. Рапавий, К. Юростовська, М. Токар, І. Маркевич, Ю. Дорошенко, К. Сіка, Т. Ворожбит, К. Музика, п. Левицька, А. Морозко, І. Крушельницький, п. Данкевич, п. Марунчак, п. Журман, п. Николишин, М. Су-

ха, Ю. Баган, п. Ткачишин, С. Роған, п. Павлик, п. Калідерко, л. Коринівський, п. Лішак, п. Катинський. Збіркою знялись: А. Рапава, А. Морозко, Т. Була і М. Токар.

Анна Рапава, Анна Морозко, секретарки свята.

НЕ ВСЕ ВИДРУКОВАНЕ — НАЙКРАЩЕ

Російський повістьяр, емігрант, Мих. Осоргін помістив цього тижня у „Последніх Новостях“ цікаві літературні рефлексії на тему написаних і видрукованих творів. Ось деякі з них: „Весела російська приповідка: „Те, що написано пером, того не виробиш топором“. Ця приповідка імовірно наслідок містичного страху неграмотної людини перед писарем; вона існує у всіх мовах, почавши від латини, що доречі появилася щойно в XV. ст. („верба волант, скрипта манент“). А проте написане легко знищити не тільки сокирою, але і радиркою... Складніша справа з видрукованим. Щедрин каже: „Все, що ми бачимо довкола себе, все колись обернеться частинно в руїну та у гній, тільки література залишиться ціла і ненарушена“. Щедрин свідомо переборщив для гарної фрази. Всеж видруковане залишається надовго. І воно неоправдане. Можна перевидати, виправити і доповнити“, а залишитись перше видання. Можете його викупити і знищити, та де запорук, чи якісь приятелі не відтворять його у цензурній формі?...

...На всякий випадок видрукована річ дубіє і поправді не варт було нею займатись. Якби літературні критики були розумніші і хотіли приносити більше користі — повинні віднайти його у цензурній формі?...

ЦІКАВЕ ЧИТАННЯ

Ф. АЛІХНОВІЧ: 7 ЛІТ НА СОЛОВКАХ. Цей опис справжнього „деска на землі“ опертий на особисті споми- нах з побуту автора на Соловках, куди його заслужив московський большевицький уряд. Автор по національності білорус, а його споми- нах, перекладені українською мовою, дають правдивий образ жорстокого знущання большевицького уряду над своїми жертвами. 168 сторін. З передмовою про автора. Гарна окладнина рис. Гордицького. Портрет автора. Видання „Діла“ у Львові. \$ 50

ІВАН ФІЛИПЧАК: БРАТНЯ ЛЮБОВ (кріпша від камінних стін). Повість з життя загонових шляхти з початку XX віку. Автор, відомий з цілої низки історичних повістей, малює цікаві звичаї ходоцької шляхти на тлі національної боротьби між українцями й поляками. 230 сторін. З нікеткою. Накладом Філії „Просвіти“ в Самборі. \$ 75

ІВАН ФІЛИПЧАК: БУДІВНИЦІЙ ДЕРЖАВИ. Історична повість з XII-віку. О. Роман Лукань у передмові про життя й творч. автора на вступі цієї книжки підчеркує, що це одна з рідких повістей про княжі часи. Тоді великої частини державницьких заходів українських князів, описаних у цій повісті, є Лемківщина. Наклад „Просвіти“ в Самборі. Ст. 164. \$ 70

МАРКО ВОВЧОК: КОЗАЦЬКА ДОЧКА (МАРУСЯ). Автор — всім давно відома українська письменниця Марія з Віліньських Марковичева. Та сама, котру Шевченко вважав за найкращого знавця української мови. Це вже десяте видання тої самої „Марусі“, бо за нею є вічний попит. І то не лише в Україні, але й на чужині, де її признали настільки цікавою, що її перекладали на французьку, німецьку, італійську й інші мови. Зов. вступом Теофіла Кострубі. 164 сторін. \$ 50

ВОЛОДИМИР БІРЧАК: ПРОТИ ЗАКОНУ. Повість на тлі подій XII. віку. У передмові самий автор говорить про себе, чому він взявся писати історичні повісті та як це він їх пише, а потім Л. Негрицький розглядає пробілку думку цієї повісті. Події повісті розгортаються в Галичі, Чешинісах (сьогоднішній Єзупол), Колуші (сьогоднішній Калущі) і інших містах Галичини, але часами перекочуються аж у далеку Мадяришту й Ракушину (Австрію). З гарною кольоровою окладниною рисунку Едварда Козьма. Видання Івана Тиктора. 127 сторін. \$ 50

Замовляйте в книгарні Свободи:

“СВОБОДА”

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Згідно з параграфом 33. статуту У. Н. Союзу, отсим повідомляю ВП. головних урядників У. Н. Союзу, що

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

розпочнеться

В ПОНЕДІЛОК, 13. БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1939. РОКУ

В ГОДИНІ 9. РАНО

в La Salle Hotel, Chicago, Ill.

З ТАКИМ ПОРЯДКОМ НАРАД:

1. Відкриття: головний предсідник М. Мурашко.
2. Звіт головного предсідника М. Мурашка.
3. Звіт заступника головного предсідника Г. Германа.
4. Звіт заступниці головного предсідника Марії Малевиц.
5. Звіт головного рекордового секретаря Д. Галичини.
6. Звіт головного фінансового секретаря-касiera Р. Слободяна.
7. Звіт головної контрольної комісії: Д. Капітула, д-р А. Т. Кібзей, О. Е. Малицький, С. Куропас, Р. Смух.
8. Звіти головних радних: Т. Шпікула, І. Лисак, М. Давискиба, А. Шумейко, І. Гузар, С. Слободян, О. Запотошний, В. Дідик, Юлія Баволяк, Стефанія Палівода.
9. Дискусії над звітами.
10. Внесення і ухвали.

Д. Галичин, головний рекордовий секретар.

На їх столах появилася бишкорта чужих рукописів і вони опинились би у трагічному становищі, зате воно булоб відповідальне і славне. Чи не важніше написати про погану ще невидану повість, чому вона погана, ніж оповідати про гарну вже видруковану, чому вона гарна. Точно кажучи справжні критики це ті, яким великі видавництва доручають переробити та оцінювати рукописи прислані авторам; жаль, що їх оцінок не друкують.

Зовсім неправильний погляд той, буцім-то у друку появляється найкраще з того, що пишуть відомі та невідомі автори. Це велика помилка! Поява в друку це більший або менший припадок, що залежить від безлічі обставин, які не мають ніякого зв'язку з прикметами твору. Є письменники, що видали багато книжок, без яких література моглаб обійтись, нічого не втрапивши, — кажучи делікатно. Та є й автори визначних, інколи прегарних творів, що не видрукували ніодного рядка. Це не голословна фраза, а висновок особи, яка прочитала десятки, коли не сотні чужих рукописів. Більшість з таких творів не можна видрукувати ніколи, бо все їх значіння і талант пропадають через недостачу знайомості елементарної техніки: думки, образи, навіть високі прикмети стилю пропадають у них надурно; їх автори творять, але не вміють витворювати.

...Є ще й інші перепони: нема для них місця, недостача засобів і зв'язків з видавцями, які і так ідуть по лінії найменшого опору і задовольняються макулятурою. („Діло“).

БЕЗ УСПІХІВ

Від кількох місяців Мадярищина закинула Карпатську Україну великою масою летючок, які закликали українське населення прилучитися до Мадярищини. Коли це не вдалося, тоді по віденському арбітражі Мадярищина загра на інші струни. Хотіла підбурювати українське населення проти влади прем'єра А. Волошина і так не допустити до скорої консолідації краю. Коли врешті і це не вдалося, тоді в багатьох містах появилися терористичні банди.

За три місяці нараховано до 35 родів летючок, що їх Мадярищина перекинула на територію Карпатської України. Ці летючки були пережовувані в досить великій кількості зза кордону, використовуючи при-

родні криття карпато-українських границь (ліси, річки, гори). Другий спосіб, якого вживали мадярські агенти це була пошта, якою вони пересилали пакунки до 5-ти кг. В пакунках не забували і про солонину та інші продукти, використовуючи бідне населення. Та успіхів летючки не мали. Сам український нарід віддавав все те у руки органів безпеки, а в останніх тижнях військові частини, а теж і січовики перешкодили, щоб летючки проникли в глибокий край.

Тому для своїх летючок мадяри підбирали щоправда досить хитро. Знаючи, що населення Карпатської України є релігійне, все не забували звернути на це увагу. Бог і релігія та різні свята місяця, хоч і не на території української, в летючках зустрічалися в кожному відмітку. Стиль летючок і рівень їх був дуже примітивний, з цього видно було, що мадярська пропаганда не розраховувала на інтелегентного читача, а тільки на сирі народну масу.

Летючки всі без винятку друкувалися за кордоном, цебто в Мадярищині (чужі черенки, папір тощо). Але мадяри подавали фіктивних видавців на території й Карпатської України, щоб таким чином змити наші уряди безпеки.

Сьогодні вже немає жадної небезпеки від мадярських летючок. Тому вони вже і в дуже малій кількості дістаються на територію Карпатської України. Мадярська акція з летючками зраховувала, неоправдали себе теж і мадярські терористичні акції. Карпатська Україна розвивається швидким темпом і йде до нового життя на чолі із своїм Батьком, прем'єром А. Волошином.

Вітвся.

Один наш автор пішов з рукописом нової повісті до знаного критика. Той прочитав і каже:

— Ви повинні би так писати, щоби й найдурніший чоловік міг зрозуміти написане.

— А в котрім місці ви не розумієте? — запитав автор.

СМЕРТЬ У ПОЖАРІ

Підчас пожежу дому в Манасасі, Верджинія, згинула вся родина Генсборн, зложена з батька й семеро дітей. Лише одна дитина, дво-літній Джан, показаний на образку, спасся завдяки своїй вірній собаці. Дитину забрала тітка.

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛАД НАЙЛІПШОГО ПИВА ХОЛОДНЕ І СМАЧНЕ ВІСТОЯНЕ ДОВГО В ПИВНИЦЯХ

MANZ BEER

Доставляємо до приватних домі, ресторанів, салонів, Народних Домів: на весілля, забави, хрестин і всілякі інші okazji. Ціни дуже умірковані. Спробуйте один раз нашого пива, а будете постійно його уживати. Воно добре для смаку і здоров'я. Як зайдете до салону, питайте за нашим пивом; коли нема, просимо домагатись, щоб його замовили.

Телефонуйте або пишть так:

NEW YORK BEVERAGE DISTRIBUTORS, Inc.

417 Manhattan Avenue,

Brooklyn, N. Y.

Tel. EVergreen 8-9313

Наше пиво продается у Філадельфії, Па., під адресою: Sixth and Clearfield Streets, — Philadelphia, Pa. Tel. Radcliff 2030.

СОБАКИ — У ВІЙСЬКОВІЙ СЛУЖБІ

Після світової війни французька військова влада припинила зовсім тресуру т. зв. „військових собак“ і швидко, у зв'язку з новою загрозливою війною до деяких полків прислали „чотириножних воїнів“.

Зокрема їх доставили до лінії Мажіно, де собаки виконували дуже важку службу сторожів.

У цій діяльності Франція застала далеко позаду інших держав, які завжди високо цінити „бояцькі“ здібності чотириножних воїнів. Тресура таких собак вимагає довгого часу, чималої терпеливості й вона зовсім не легка.

Дефіляда 14. липня 1913. р.

Перед світовою війною Франція вийшла за прикладом Німеччини й Бельгії, де військова тресура собак успішно дає гарні результати. Під час військової паради, яка відбулася 14. липня 1913. р. в Парижі вперше брали участь у дефіляді санітарні собаки, які теж збирали від публіки найбільше одлесків. У той час прикордонні стани на сході мали вже собак-сторожів.

СОБАКИ НА ВІЙНІ.

Від самого початку воєнних акцій можна було часто побачити на доях боїв собак, яких завданням було відшукати серед справжніх гір людських трунів, ще живі тіла людей.

Собаки доставляли воїнам до окопів харчі. Інші спеціально були призначені до того, щоб знищити щурів. Щоб надізнати зв'язки з найбільше загрозованими місцями, висадили собак-гінців. У приказах до армії не раз згадували про спеціальні заслуги на полі бою тих чотириножних приятелів та помічників воїнів.

Бетті.

Після закінчення світової війни лиш у кількох полках залишили собак. Тоді на цілу Францію прославилася сука Бетті з 99 піхотинного полку, яка кожної зими доставляла полково листування до Ліндсбург, сільця на великій висоті в Альпах, дуже часто відрізаного снігами й ас-додолами від світу. Там стояв 99 полк.

Академія в Кімерсдорфі.

В Італії, Бельгії, Японії та в Німеччині тресуру військових собак продовжували й по війні. Найбільше в цьому напрямі зробила Німеччина. В Кімерсдорфі є спеціальна „песяча академія“, в якій випробовують здібності кожної собаки. Відповідно до здібностей собак тренують до зв'язкової служби, для стежної або санітарної служби.

Тресура незвичайно довга й серйозна. Собаки приучують стріляти зі скорострілів та гармат. Під цю пору Німеччина має кілька тисяч знаменито вивчених та підготованих до війни собак.

Тресура у Франції.

У Франції швидко починають тресуру собак. До військової служби годяться лиш сильні й здорові звірята, які відзначаються проворністю, доброю вдачею й на випадок потреби справжньою відвагою.

З 600 собак, що їх піддають окремій тресурі, лиш 10 надається до військової служби. Навчати і тресувати звірят можуть лиш спеціалісти, яких у Франції розміру не багато. В Німеччині вже давно це зрозуміли військово заведення для тресури є одночасно школою тресури для молодих воїнів, які таким чином поступово збільшують кадри собак-„учителів“.

Як ми вже згадали на вступі, лінія Мажіно має вже собак-сторожів та їх ще покищо замало. Підготованих собак у лінії Франції всього 700—800. Найбільше до військової служби надаються пірнейські вівчари. У найближчому часі у Франції почне працювати центральний заповідник для розплоду чотириножних воїнів. Зорганізують там теж небагато школу для „собаких учителів“.

Як бачимо, то в майбутній війні навіть звірята не матимуть спокою, лиш муситимуть воювати поруч людей. („Наш Пратор“).

ВЕЛИКОДНІ КАРТКИ

ЗАМОВЛЯЙТЕ ТЕПЕР, КОЛИ Є ДОБРИЙ ВИБІР.

- ЖЕЛТИНОВІ, релігійні — 5л.
- КНИЖКОВІ з віршами — 5л.
- УКРАЇНСЬКІ картки з гарними кольоровими зображеннями, без відрукуваних поздравлень. Надаються на всякі свята, можуть бути вислані як великодні картки, спеціально до американців, щоб представити нашу візю. — 5л.
- Щойно одержано з краю нові, прекрасні КАРТКИ, УКРАЇНСЬКОГО СТИЛЮ, зі сценами з українських великодніх звичаїв — 5л.

При замовленні просимо точно написати, який рід карток Вам вислати. Карток на кредит або на с. р. а. не висилається.

Замовляти в київській „Свободі“:

„СВОВОДА“

81-83 GRAND ST., 4th F. O. BOX 346.

JERSEY CITY, N. J.

Може бути.

— Чому урядникам платять платні в останній день місяця?

— Щоби їм вистарчило до першого...

ЩО МОЖЕ ВПРАВА.

Американська танцюристка Маріон Деніелс, що недавно танцювала з великим powodzeniem у Франції й Німеччині. Вона так подобалася німецькому диктаторові Гітлерові, що цей просив її танцювати для нього ще раз.

В шпиталі.

Лікар до хорого: — Рана в голові дуже велика — видно мозок...

Хорий: — Ой, то добре. Прошу написати до мого батька, щоби зараз приїхав подивитися, бо він все казав, що в мене в голові порожньо...

Згадався.

Професор вертається до дому перемоклий до нитки.

— Я забув рано взяти парасольку з дому, — каже до жінки.

— Знаю... А коли ти за примитив це?...

— Як дощ перестав падати й я хотів замкнути парасольку.

Ще про Шова.

Один молодий автор запросив раз Бернарда Шова на свій відчит. Шов відповів:

— Вибачте, але я дуже скоро йду спати.

— Ну, хіба раз можете зробити для мене виймок.

— Коли я, дорогий пане, найвигідніше сплю в ліжку, а не на відчиті...

ВІДОЗНА
ДО ОДНОСЕЛЬЧАН З КАМІНКИ ЛІСНОЇ, НОВ. РАВА РУСЬКА.

Дорогі Земляки!

Перш за все мусимо зложити Вам, Дорогі Земляки, сердечну подяку, що не забули за свої рідні сторони, Камінку, що цікавитеся її розвитком, її культурним життям, та хочете прийти їй з поміччю, щоби вона не була послідною.

Ми самі хотіли вже до Вас звернутися за допомогою, бо саме ми тепер будемо зачатати важку будову для нашого села, будову Народного Дому.

Дорогі Земляки! Ви певно чули з листів від своєї родини, з часописів нашого краю, про життя нашого рідного села Камінки, про його буйний розвиток на культурних, господарських та економічних ділянках. Ви певно знаєте про змагання, які зведено наше село з людьми давнішої думки, яких то в нашому селі лишилися вже тільки недовитки. Ви певно знаєте й про останні змагання нашого села з іншими ідеями, шкідливими національному життю цілого українського народу.

Мешканці Камінки побідили. Всі як один стали даліше до праці. В плані дальшої праці є, як ми вже згадали, будова такого дому, в якому містилися би всі товариства та установи.

По сусідніх селах подібні дома вже є. Вони то побудовані при допомозі своїх братів з Америки. І ми отсею дорогою звертаємося до Вас, своїх односельчан, з проханням, щоби Ви нам не відмовили й прийшли з допомогою, а за це ціла Камінка й її покоління будуть довго й невимовно Вам вдячні.

Свято віримо, що Ви, Дорогі Земляки, як в попередніх роках піддержували морально й матеріально своє село, то й нині, коли Ваше село хоче дійти до кращого, його неопустите, а противно своїй Камінці, одному з перших сіл равського повіту поможете в його розбудові, та будете помагати по своїй зможі й надаліше.

Рівнож віримо свято, що Ви, Дорогі Земляки, колись вернете до рідного краю, в свої рідні сторони, то побачите як Ви працювали для свого села, та як Ви причинилися до його розвитку.

Засилаємо Вам з рідних сторін бажання якнайліпшого здоров'я, гарного побуту, та

шкорого повороту в рідні сторони на краще життя.

За Виділ Читальні „Просвіти“ в Камінці Лісній:

Юрко Гоний, голова.

Олекса Кулинич, секретар.

Андрій Мулик, окарбник.

На повищий заклик зійшлися дня 19. лютого ц. р. односельчани з Камінки Лісної, замішані в Нью-Йорку, на нараді і по рішених нарадах рішили прийти з поміччю своїм рідному селі в будові Народного Дому. На тих нарадах рішено прибирати фонди на повищу цілй дорогою збірки добровільних жертв, з доходів влаштованих підприємств тощо. Рішено також з повищим закликком візнестися до всіх односельчан з Камінки Лісної замішаних в інших стейтах Злучених Держав Пів. Америки й Канади. Вибрано також до тої цілі Комітет, в склад якого ввійшли: Микола Близняк голова; Павло Марко, містоголова; Гриць Сушко, секретар, Петро Дорош, скарбник. Контрольна комісія: Іван Гелетій, Анна Гелетій і Андрій Марко.

Присутні на зборах зараз з місця започаткували складання жертв на будову Народного Дому в Камінці Лісній й зложили: Петро Дорош \$20, Іван Гелетій \$15, Андрій Гелетій \$10; по \$5: Микола Близняк, Павло Марко, Ева Березовець зам. Палій, Танка Мороз.

Кореспонденцію і есентуальні жертви проситесь пересилати до: Nicholas Blyznak 100 St. Mark's Place, New York City.

ЗА ГРІХ БАТЬКІВ

Американські вчені, що цікавляться справами дитинства, прослідкували ось такі два випадки: З дитинством 18-го століття крутилася в східних стейтах Злучених Держав (тоді ще вони були англійською колонією) жінка Ада Джок. Нічого доброго не могли про

неї сказати тодішні поліцейські чи судові акти. Була це п'яниця зовсім легких обичаїв, яка в старшій віці жила тільки з жебраними. Метричальні книги, в яких довгі літа порпадалися американські вчені, виказують, що ця Ада Джок мала кількох неслухняних дітей від ріжних невідомих батьків. В 1740 р. вона померла, але її нащадки множилися досить обильно; вчені могли ствердити на основі метричальних книг 2820 нащадків тієї жінки. З того небагато числа дітей, онуків, правнуків і праправнуків згаданих вчені могли прослідити перебіг життя 709 осіб. Виявилося, що з тих 709 осіб всі були ненормальні; з них було 64 божевільних і 77 злочинців; решта була зовсім маловартісна порода людей, які були тільки тягарем для громадянства, що мусило їх вдержувати.

Про другий, частинно відомий припадок, оповідає американський вчений д-р Годдарт ось що: „Чистокровний англієць Мартин Колікер“ (це прізвище прибране) був здоровим, енергійним і талановитим сином фермера. В часі визвольних змагань американців молодий Мартин брав живу участь у війні. Принагідно пізнав він якусь тупоумну дівчину, наслідком тієї короткої знайомості була дитина, що сталася прабатьком кількох осіб, з яких, як виказав д-р Годдарт, — 480 осіб було якнайгіршої породи.

Мартин, вернувшись з війни, оженився зі здоровою, нормальною дівчиною; з цього подружжя прослідив д-р Годдарт усіх 496 нащадків; з них було тільки двох пияків і один морально маловартісний чоловік; решта — це були дуже здібні, чесні й працьовиті люди, між якими було чимало мистців та вчених.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“

ЗАВЖДИ

Найкраща услуга вимагає в кожній дрібниці особистої уваги. Таким чином ніякої подробиці не переочитється і не зазначається.

Ще від 1900 року таслом цієї фірми є: дати кожній родині особисту увагу й заінтересування — завжди.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS

77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bergen 4-5989 Bayonne 3-0540

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 26. лютого 1899. помер член дільни 70. У. М. Союзу МИХАЙЛО НАГРЕБЕЦЬКИЙ. Походив з села Злата Слобода, повіт Березини, Галичина. Останню вдову жінку Постофину.

Похорон відбувся в середу, 1. березня, в 9. год. рано, з похоронного заведення під № 131 Belmont Ave., Newark, N. J. під урудою Г. Сависа, до церкви св. Івана Хрестителя, 600 High St., Newark, N. J. Там останній покійний будув похоронений на Holy Name Cemetery. З. Я. П.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

Українська церква Пресв. Богородиці в Св. Пасифілі пошукує ДЯКОВНИКІВ. Може приїждати з Нью-Йорку або інших поблизнах оселів. Буде добре, щоби явилися до церкви в четвер в 8. год. вечором або писати до: ST. MARY'S UKRAINIAN CHURCH, So. Plainfield, N. J.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.

Урядові години: рано від 10 до 12. Вечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без рибки, як далеко поза Нью-Йорком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга швидко і дешево. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО

Новий Український Удирейтер зарплатжу погребам до ціни та низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: Gramercy 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-5577

Характер.

— Копакевич — людина без характеру! Я назвав його ідіотом, крутім, малпою і свинєю, а він не образився!

— Ти забув мій дорогий, що він судя при змаганнях копаного м'яча і мусить на такі постійні вигуки публіки не звертати ніякої уваги, а витримати характер.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(45)

Тарзан захоплював усіх членів своєї товариства, щоби вони якнайскорше поспішали, бо лиш в той спосіб їм удасться перехопити Атана Тома ще заки він успеє дістатися до таємничої столиці Атар. Горючка, з якою поспішало ціле товариство, уділялось також малпам. Вони чули, що щось важне роблять. Щоб стати тим більше корисними, вони промочували шлях.

Том, тимчасом, був майже при своїй цілі. Він бачив перед собою кратер величезної вулканічної гори. А в тім кратері було „заборонене місто“. Та перед ним було ще чимало труднощів. Коли він вранці пробудився він побачив, що його слуги і сторожа аскарів, йовтікали. Вони боялись йти далі. Перед вулканом вони мали непоборний страх.

Тільки Ляль Таск лишився. Він приїшов стурбований до Тома і трівожно запитав: „Що будемо тепер робити, дане?“ На те Том брутально відповів: „Підемо самі вперед. Там кількасот кроків від нас, знаходяться дорожчощинності неймовірної вартості. Чи ми малиб тепер завернути, ноборювши стільки перешкод? Ні, я ще не здурів. Підемо разом вперед“.

Таск нічого на це не відповів. А Том був певний, що піде разом з ним. Оба вони рушили в напрямі гори. Попереду йшов Том, за ним Таск, який почувався зовсім погано. Він сам боявся йти далі. А коли до того занюхав повітря наладоване сіркою, він зовсім спантелчився. Він йшов неадекватно в якийсь інший світ. Зате Том йшов сміло вперед.